

Klinikai és kísérletes gasztroenterológia az I. sz. Belgyógyászati Klinikán

Az I. sz. Belgyógyászati Klinikán *Hetényi Géza* professzor tanszékvezetése idején (1947–1959) indultak el a kísérletes és klinikai gasztroenterológiai kutatások. *Hetényi* professzor alapelve a klinika szakmai munkájának felépítésében az egységes belgyógyászat koncepciójának elsődlegessége mellett egyes szakterületeken munkacsoportok létrehozása, melyek a klinikai betegellátásban, a kutatásban a tanszékvezető felügyelete alatt, de önálló, folyamatosan építkező feladatokat látnak el. Olyan munkacsoportok alakultak meg, mint a gasztroenterológia, kardiológia, hemodinamika, hematológia, diabetológia, ún. kollagén (autoimmun) betegségek munkacsoportja, neuroendokrinológia, melyek már abban az időben is nemzetközi elismeréseket hoztak a klinikának.

A gasztroenterológiai kutatásokat *Hetényi* professzor felügyelte, a vezető munkatársak közül *Hámori Artúr*, *Scossa Karolina* és *Varró Vince* munkái emelendők ki.

Julesz Miklós professzor tanszékvezetése (1959–1972) idején tovább erősödött a komplex, integratív szemléletű belgyógyászat a klinikán. Megerősödtek az egyes szubspecialítások, új kutatási területek és klinikai betegellátó egységek jelentek meg. Elindultak a modern endokrinológiai kutatások, melyeket egy jól szervezett klinikai osztályos háttér mellett egy kiváló, nemzetközi szintű endokrinológiai laboratórium segített *Faredin Imre* vezetésével. *Julesz* professzor a klinikán létrehozta az izotópdiagnosztikai laboratóriumot, melynek vezetésével *Csernay Lászlót* bízta meg. Az egység hamarosan országos és nemzetközi elismertséget szerzett, s később *Csernay* professzor tanszékvezetésével önálló intézetté is vált.

Varró Vince professzor tanszékvezetése (1973–1991) idején szélesedett ki és vált teljessé a gasztroenterológia betegellátó és kutatómunka. A gasztroenterológiai profilon belül új klinikai egységek és kutatócsoportok alakultak, így a klinikai és kísérletes pankreatológia (*Pap Ákos*), a gasztrointesztinális peptidhormon-kutatás (*Lonovics János*), a vékony- és vastagbélkutatás (*Várkonyi Tibor*, *Nagy Ferenc*), fekélykutatás (*Bálint Gábor*), gyomorvérkeringés-kutatás (*Döbrönte Zoltán*, *Sági László*). Az egyre bővülő endoscopos munkacsoport a diagnosztikus tevékenység mellett az új operatív eljárásokat is bevezette a klinikán.

A gasztroenterológia mellett ezen időszakhoz kötődik a modern nefrológia és hipertonológia kialakítása Sonkodi Sándor vezetésével, ill. az immunológia munkacsoport megalakulása (Varga László, Pokorny Gyula).

Varró professzor nemzetközi elismertsége – az Európai és Földközi-tenger melléki Országok Gasztroenterológiai Társaságai Szövetségének (ASNEMGE) elnöke, több nemzetközi tudományos szervezet vezetőségi tagja –, s ebből eredő kapcsolatai tették lehetővé, hogy a klinika fiatal, eredményeket felmutató tagjai a világ vezető intézményeiben ösztöndíjként dolgozhassanak, s a hazahozott tudást a klinika betegellátó és kutatómunkájába beépítsék. Ezek a külföldi tanulmányutak óriási lendületet adtak a klinika munkájának, egyre bővült a kapcsolatrendszere, s növekedett nemzetközi szerepe.

Lonovics János professzor tanszékvezetése (1991–2007) alatt tovább érvényesült a Hetényi–Varró koncepció folytatásaként az „oktatási, betegellátási és kutatási egységek” létrehozása és működtetése. A klinika tudományos tevékenysége igen sokrétű maradt. A kísérletes és alapkutatási vizsgálatok mellett egyre jobban kiteljesedett a betegágyhoz közvetlenül kapcsolódó klinikai kutatás. A klinikai vizsgálatok súlyának növekedésében fontos szerepe volt a modern gyógyszerfejlesztés és az ipar igényének. A klinikán Fázis I. Klinikai Vizsgálóhely létesült, s jelentősen növekedett a klinikai farmakológiai vizsgálatok száma.

Ebben az időszokban a klinikán működő munkacsoportok – gasztrointesztinális endokrinológia (vezető: Lonovics János), pankreász (vezető: Takács Tamás), fekélykutatás (vezető: ifj. László Ferenc), tápcsatornamotilitás (vezető: Wittmann Tibor), hepatológia (vezető: Nagy István), hepatobiliáris (vezető: Madácsy László), colorectális (vezető: Nagy Ferenc), vékonybél (vezető: Várkonyi Tibor), nefrológia (vezető: Sonkodi Sándor), hipertonológia (vezető: Ábrahám György), autoimmun kötőszöveti (vezető: Pokorny Gyula) aritmológia (vezető: Fazekes Tamás), kardiodiabetológia (vezető: Lengyel Csaba), gasztrodiabetológia (vezető Várkonyi Tamás), klinikai farmakológia (vezető Tiszai Andrea).

Wittmann Tibor professzor tanszékvezetőként (2007–2014) az elődök által kimunkált koncepciót folytatta, az integratív jellegű belgyógyászatot tovább erősítette. Az egyes munkacsoportokat sikerült megerősítenie értékes fiatalok klinikára való felvételével. Ez igen sikeresnek mondható, hiszen Wittmann professzor vezetése idején 21 PhD-disszertáció került megvédésre. Ezek mellett Hegyi Péter, Rakonczay Zoltán szerzett MTA doktori fokozatot, 1 MTA doktori tézis (Czakó László) elbírálás alatt van. A klinika tudományos teljesítménye a tudásmetriai adatok szerint évek óta a legkiemelkedőbb az egyetemen.

A meglévő munkacsoportok és profilok működését sikerült tovább erősíteni. A gasztroenterológiai profiltevékenység is tovább bővült. Erősödött az operatív endoscopos profil, kibővült az endosonographiás tevékenység, s ma ezen a területen is az ország vezető egysége. Tovább bővült a tápcsatorna-motilitási laboratórium eszközállománya, új egységként ún. Biológiai Terápiás Centrum létesült a gyulladásos bélbetegségekben szenvedő betegek ellátására.

A gasztroenterológia mellett megerősödött a nefrológia és hipertonológia profil és osztály, visszaintegrálódott a vesebetegek ellátásába a dialízis centrum, s ma a nefrológiai osztállyal önálló egységet képez Ábrahám professzor vezetésével.

A klinika munkájába visszaintegrálódott az endokrinológiai osztály, mely 1976-tól Endokrinológiai Önálló Osztály és Kutató Laboratóriumként működött id. László Ferenc professzor, később Julesz János professzor vezetésével. Az egyetem és a városi kórház integrációja révén a klinika tevékenysége kibővült az infektológia, geriátriai profilokkal. Az új egységekkel közel 300 ágyas klinika működtetése csak teammunkában volt megvalósítható.

A klinika nemzetközi kapcsolatai jelentősen kibővültek. A klinika tagjai szakmájuk hazai és nemzetközi tudományos szervezeteiben vezető tisztségeket töltenek be.

Nemzetközi szakmai és tudományos rendezvények sora került Szegedre, ezek közül kiemelkedő az Európai Hasnyálmirigy Társaság (EPC) ülésének Szegeden történő megrendezése 2009-ben. Ennek sikere alapján az EPC 1 éves időtartamra elnökének, az ezt követő 5 évben főtitkárának Hegyi Péter professzort választotta.

A 2012 márciusában szervezett „75th Anniversary of Albert Szent-Györgyi's Nobel Prize Award Workshop” egyik területe a gasztroenterológia volt. A szekció programjában, annak szervezésében Hegyi Péter és Wittmann Tibor professzorok mellett a klinika tagjai igen aktívan részt vettek. Ezen sikeres rendezvény kapcsán vált lehetővé ezen kiadványban a vezető gasztroenterológiai munkák bemutatása.